

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAMA ȘCOLARĂ PENTRU CICLUL INFERIOR AL LICEULUI

ISTORIA BISERICII ROMANO-CATOLICE

(curriculum diferențiat)

CLASELE A IX-A – A X-A

Filiera vocațională

Profil teologic (cultul romano-catolic de limbă maghiară)

Aprobat prin ordinul ministrului

Nr. 26 / 05.01.2007

București, 2007

NOTA DE FUNDAMENTARE

privind elaborarea programelor școlare pentru clasele a IX-a și a X-a

Programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a, documente reglatoare componente ale curriculumului național au fost elaborate în conformitate cu:

- asumarea de către România a *Planului detaliat de lucru asupra obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa*, ratificat de Consiliul European de la Barcelona, în 2002, și a *Declarației miniștrilor europeni ai educației și formării profesionale și a Comisiei Europene cu privire la consolidarea cooperării europene în formarea profesională – „Declarația de la Copenhaga”*, convenită la Copenhaga în 2002;
- obiectivele actuale ale reformei învățământului din România vizând finalitățile, curriculumul și structura învățământului obligatoriu stabilite în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 268/2003 pentru modificarea Legii învățământului nr. 84/1995;
- nevoia de adaptare a curriculumului național la schimbările din structura învățământului preuniversitar: apartenența claselor a IX-a și a X-a deopotrivă la învățământul obligatoriu și la cel liceal;
- valorificarea experienței pozitive privind proiectarea curriculumului pentru învățământul liceal pornind de la competențe ca achiziții finale al învățării, prin care se asigură trecerea de la cunoaștere la acțiune în formarea elevilor;
- rolul și statutul disciplinelor școlare, stabilite în planurile cadru de învățământ aprobate prin ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5723/ 23.12.2003.

Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru clasele a IX-a și a X-a pe componentele **trunchi comun** și **curriculum diferențiat** determină organizarea, la nivelul programei școlare, a ofertei educaționale centrale în competențe și conținuturi ale învățării prezentate distinct, pentru fiecare dintre aceste componente.

În aceste condiții, noile programe școlare pentru clasele a IX-a – a X-a au următoarea structură:

- **Notă de fundamentare**, elaborată în scopul prezentării relației dintre programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a și documentele de politică educațională și curriculară pe care acestea se fundamentează;
- **Notă de prezentare**, în care se detaliază rolul disciplinei de învățământ și statutul specific al acesteia în cadrul curriculumului național, precum și contribuția disciplinei de învățământ la cele opt domenii de competențe cheie stabilite la nivel european;
- **Competențe generale**, cu un nivel accentuat de complexitate, definite pe o disciplină de învățământ sau, după caz, pe o categorie de discipline de învățământ, pentru a evidenția achizițiile finale de învățare ale elevilor la sfârșitul învățământului obligatoriu și/sau pentru a orienta pregătirea de specialitate a acestora;
- **Valori și atitudini**, finalități de natură axiologică, urmărite prin studiul disciplinei, definite pentru învățământul liceal;
- **Competențe specifice – conținuturi**, nucleul funcțional al programei școlare, definit pentru fiecare an de studiu;
- **Sugestii metodologice**, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute în programele școlare.

NOTA DE PREZENTARE

Disciplina *Istoria Bisericii Romano-Catolice* face parte din curriculumul diferențiat pentru clasele a IX-a și a X-a, ciclul inferior al liceului, filiera vocațională, profil teologic (cultul romano-catolic de limbă maghiară), fiindu-i alocată câte 1 oră/săptămână în fiecare din cei doi ani de studiu.

În conformitate cu prevederile ordinului ministrului educației nr. 4072/ 22.06.2004, disciplina *Istoria Bisericii Romano-Catolice* se studiază, în clasele a IX-a și a X-a, în cadrul orei prevăzute pentru *Religie* în trunchiul comun.

Alături de celelalte discipline teologice din liceele cu profil teologic, studiul acestei discipline școlare își propune să contribuie la formarea unor competențe, valori și atitudini care să conducă la dezvoltarea culturii generale și, în mod special, a celei religioase a elevului, la dezvoltarea personalității acestuia în acord cu valorile creștine și la formarea profilului său spiritual.

Disciplina *Istoria Bisericii Romano-Catolice*, parte integrantă a istoriei universale, a fost proiectată ca o istorie a creștinismului. Scopul studierii acestei discipline școlare este cunoașterea și înțelegerea evoluției Bisericii Catolice de la începuturile creștinismului până în prezent. Astfel privită, *Istoria Bisericii* este o disciplină de bază, de cultură teologică largă, indispensabilă pentru studiul celorlalte discipline teologice. Totodată, s-a avut în vedere ca, în cei doi ani de liceu, elevii să-și construiască o imagine de ansamblu asupra evoluției creștinismului, corelând cunoștințele dobândite la această disciplină de învățământ cu cele de la alte discipline școlare (Istoria, Geografia, limbile străine clasice și moderne, Limba și literatura română, Literatură universală etc.).

Programa școlară de *Istoria Bisericii Romano-Catolice* este structurată pe următoarele componente:

- competențele generale, definite ca ansambluri structurate de cunoștințe și deprinderi care se formează pe întreg parcursul ciclului inferior al liceului;
- valori și atitudini, promovate prin învățarea disciplinei pe întreg parcursul ciclului inferior al liceului;
- competențe specifice (derivate din competențele generale) asociate cu conținuturi ale învățării – prezentate distinct – pentru clasa a IX-a și pentru clasa a X-a;
- lista unităților de conținut, specificată distinct – pentru clasa a IX-a și pentru clasa a X-a;
- sugestii metodologice;
- recomandări bibliografice pentru lectura suplimentară.

COMPETENȚE GENERALE

1. Identificarea modului în care Dumnezeu acționează în istorie prin Biserică
2. Prezentarea evenimentelor din istoria Bisericii și a rolului acestora în formularea și înțelegerea doctrinei creștine
3. Interpretarea corectă și în context istoric a textelor și a limbajului teologic
4. Corelarea cunoștințelor religioase despre Istoria Bisericii cu cele dobândite la alte discipline de învățământ

VALORI ȘI ATITUDINI

- Conștientizarea importanței cunoașterii Istoriei Bisericii pentru viața personală și a comunității
- Asumarea propriei identități religioase
- Responsabilitate în exercitarea drepturilor și obligațiilor ce decurg din apartenența la Biserică
- Interesul pentru aprofundarea cunoștințelor religioase

CLASA A IX-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Identificarea modului în care Dumnezeu acționează în istorie prin Biserică

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Prezentarea acțiunilor lui Dumnezeu în cadrul evenimentelor care au marcat Biserica primelor secole	Înființarea Bisericii – contextul istoric, cultural și religios Biserica primară – „Faptele apostolilor” Sfântul Petru și succesiunea apostolică
1.2. Analizarea unor asemănări și diferențe dintre creștinism și alte religii	Răspândirea Bisericii Persecuțiile
1.3. Identificarea diferitelor moduri și carisme prin care Dumnezeu acționează în istorie	Începuturile monahismului creștin Răspândirea monahismului în Orient Răspândirea monahismului în Occident Organizarea Bisericii în Evul Mediu: dieceze, parohii, cler, canonici Ordinele cavaleresti Noile Ordine religioase: franciscanii, dominicanii, carmelitanii

2. Prezentarea evenimentelor din istoria Bisericii și a rolului acestora în formularea și înțelegerea doctrinei creștine

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Analizarea evenimentelor care au condus la cristalizarea doctrinei creștine	Conciliul din Niceea (325) Conciliul din Constantinopol I (381) Conciliul din Efes (431) Conciliul din Calcedon (451) Conciliul din Constantinopol II (553) Conciliul din Constantinopol III (680-681; 692) Conciliul din Niceea (787)
2.2. Evidențierea consecințelor unor evenimente religioase asupra diferitelor aspecte (viața Bisericii, societate, cultură etc.)	Invaziile și noua geografie religioasă Ruptura dintre Biserica latină și cea greacă; Schisma din 1054 Cruciadele Reprimarea ereziilor; Biserica și Inchiziția

3. Interpretarea corectă și în context istoric a textelor și a limbajului teologic

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Utilizarea adecvată a termenilor religioși în descrierea unor evenimente din istoria Bisericii	Despre Ordinele religioase Despre monahism Organizarea Bisericii în Evul Mediu: dieceze, parohii, cler, canonici
3.2. Analizarea textelor de referință cu privire la diferite evenimentele din Istoria Bisericii, în contextul istoric al desfășurării acestora	Schisma din 1054 Reprimarea ereziilor

4. Corelarea cunoștințelor religioase despre Istoria Bisericii cu cele dobândite la alte discipline de învățământ

Competențe specifice	Conținuturi
4.1. Stabilirea de corelații între cunoștințele dobândite la Istoria Bisericii și cele achiziționate la celelalte discipline teologice	De la libertatea religioasă la religia de stat Ereziile
4.2. Utilizarea cunoștințelor dobândite la alte discipline școlare pentru prezentarea unui eveniment din Istoria Bisericii	Încreștinarea francilor Încreștinarea slavilor Încreștinarea popoarelor germanice Cruciadele Reprimarea ereziilor; Biserica și Inchiziția Papii la Avignon Biserica și Inchiziția

LISTA UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

- Înființarea Bisericii - contextul istoric, cultural și religios
- Biserica primară – „Faptele apostolilor”
- Sfântul Petru și succesiunea apostolică
- Răspândirea Bisericii
- Persecuțiile
- De la libertatea religioasă la religia de stat
- Ereziile
- Conciliile ecumenice
 - Conciliul din Niceea (325)
 - Conciliul din Constantinopol I (381)
 - Conciliul din Efes (431)
 - Conciliul din Calcedon (451)
 - Conciliul din Constantinopol II (553)
 - Conciliul din Constantinopol III (680-681; 692)
 - Conciliul din Niceea (787)
- Începuturile monahismului creștin
- Răspândirea monahismului în Orient
- Răspândirea monahismului în Occident
- Invaziile și noua geografie religioasă
 - Încreștinarea francilor
 - Încreștinarea slavilor
 - Încreștinarea popoarelor germanice
- Încreștinarea maghiarilor – Regele Sf. Ștefan
- Ruptura dintre Biserica latină și cea greacă: premise
 - Schisma din 1054
- Organizarea Bisericii în Evul Mediu: dieceze, parohii, cler, canonici
- Ordinele cavalierești
- Cruciatele
- Noile Ordine religioase: franciscanii, dominicanii, carmelitanii
- Reprimarea ereziilor; Biserica și Inchiziția
- Papii la Avignon

CLASA A X-A
COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Identificarea modului în care Dumnezeu acționează în istorie prin Biserică

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Evidențierea Providenței divine în evenimentele ce au marcat Bisericele Romano-Catolice locale	Arhiepiscopia Romano-Catolică de Alba Iulia Episcopia Romano-Catolică de Satu Mare Episcopia Romano-Catolică de Oradea Episcopia Romano-Catolică de Timișoara Biserica Greco-Catolică (Unită cu Roma)
1.2. Analizarea modalității prin care Dumnezeu a fost prezent în diferite etape ale Istoriei Bisericii	Ordine religioase posttridentine Activitatea misionară a Bisericii în secolele XVI-XVIII Biserica la începutul noului mileniu Situția Bisericii în secolul al XIX-lea Apariția cultelor neoprotestante Personalitatea lui Ioan Paul al II-lea

Prezentarea evenimentelor din istoria Bisericii și a rolului acestora în formularea și înțelegerea doctrinei creștine

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Prezentarea marilor evenimente religioase cu rol determinant în aprofundarea doctrinei creștine	Conciliul Tridentin Conciliul Vatican I Conciliul Vatican II Reforma liturgică Noua viziune asupra Bisericii: <i>LG</i> și <i>GS</i> Mișcarea ecumenică
2.2. Identificarea consecințelor, în plan religios și social, a unor evenimente din Istoria Bisericii	Reforma protestantă Separarea Bisericii Angliei de Roma Revoluția franceză Apariția cultelor neoprotestante Evenimente majore din secolul XX

Interpretarea corectă și în context istoric a textelor și a limbajului teologic

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Utilizarea adecvată a termenilor religioși în prezentarea unor evenimente din istoria Bisericii	Reforma protestantă Conciliile
3.2. Analizarea textelor și a inițiativelor Papei Ioan Paul al II-lea, în contextul istoric specific	Personalitatea lui Ioan Paul al II-lea

Corelarea cunoștințelor religioase despre Istoria Bisericii cu cele dobândite la alte discipline de învățământ

Competențe specifice	Conținuturi
4.1. Stabilirea de corelații între cunoștințele de Istoria Bisericii și cele dobândite la alte discipline școlare	Biserica în timpul Umanismului și al Renașterii Reforma protestantă: Luther, Calvin, Zwingli Separarea Bisericii Angliei de Roma Revoluția franceză Sfârșitul Statului papal Confruntarea dintre tradiția catolică și știința modernă Biserica și comunismul

LISTA UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

- Biserica în timpul Umanismului și al Renașterii
- Reforma protestantă: Luther, Calvin, Zwingli
- Separarea Bisericii Angliei de Roma
- Conciliul Tridentin
- Ordine religioase posttridentine
- Activitatea misionară a Bisericii în secolele XVI-XVIII
- Revoluția franceză
- Situația Bisericii în secolul al XIX-lea
- Apariția cultelor neoprotestante
- Biserica Greco-Catolică (Unită cu Roma)
- Conciliul Vatican I
- Sfârșitul Statului papal
- Evenimente majore din secolul XX:
 - Confruntarea dintre tradiția catolică și știința modernă
 - Biserica și comunismul
- Conciliul Vatican II
 - Reforma liturgică
 - Noua viziune asupra Bisericii: *LG* și *GS*
 - Mișcarea ecumenică

Personalitatea lui Ioan Paul al II-lea

Istoria Bisericilor Romano-Catolice locale:

- Arhiepiscopia Romano-Catolică de Alba Iulia
- Episcopia Romano-Catolică de Satu Mare
- Episcopia Romano-Catolică de Oradea
- Episcopia Romano-Catolică de Timișoara

Biserica la începutul noului mileniu

SUGESTII METODOLOGICE

Programa școlară pentru disciplina *Istoria Bisericii Romano-Catolice* pentru clasele a IX-a și a X-a, ciclul inferior al liceului, filiera vocațională, profil teologic (cultul romano-catolic de limbă maghiară) a urmărit deplasarea accentului de pe conținuturi pe competențe, asigurându-se astfel o perspectivă nouă asupra domeniului teologic și asupra demersului didactic. Competențele specifice au fost corelate cu unitățile de conținut, avându-se în vedere posibilitatea ca o competență specifică să poată fi realizată prin una sau prin mai multe unități de conținut.

Conținuturile propuse de programă prezintă fapte și evenimente din istoria Bisericii Romano-catolice. Prin analiza cauzelor și a evoluției acestora, *Istoria Bisericii Romano-Catolice* analizează constituirea și organizarea comunităților creștine, doctrina cultului, acțiunea și influența creștinismului timp de două milenii, explicând, prin influența factorilor interni și externi, schimbările din viața ecleziastică de la începuturi până astăzi.

Prezentul curriculum este conceput într-o manieră flexibilă, care permite profesorului libertatea de opțiune în abordarea unei teme. Construirea demersului didactic trebuie realizată din perspectiva competențelor specifice, cu respectarea structurii interne a textelor biblice și patristice, precum și a particularităților clasei și ale elevilor.

În parcurgerea temelor prevăzute de programa școlară, se va apela la îmbinarea metodelor didactice tradiționale, precum: expunerea, prelegerea, explicația, exercițiul, cu metodele moderne: studiul de caz, dezbateră pe teme fundamentale de istorie a Bisericii, procesul literar, dramatizarea, utilizarea calculatorului și a altor mijloace audio-vizuale pentru ilustrarea unor teme, pentru căutarea de informații sau pentru documentarea pe o temă dată. De asemenea, utilizarea surselor istorice în predarea acestei discipline școlare trebuie să se afle permanent în atenția profesorului.

RECOMANDĂRI BIBLIOGRAFICE PENTRU LECTURA SUPLIMENTARĂ

Csanád, Béla, *Védőszented, példaképed*, Ecclesia Kiadó, Budapest, 1984.

Diós, István (szerk.), *A szentek élete I-II.*, Budapest, Szent István Társulat, 2002.

Marton, József, *Katolikus Egyháztörténet*, Kolozsvár, 2001.

****A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Szent István Társulat, Budapest, 2000.

****Isten népének története*, Gyulafehérvár, Alba Iulia, 1994.